

to the offered production.

3. The organization of mobile merchandising on the basis of mobile points for free tasting of production.

4. Development of uniform policy of placement of goods in all trade rooms of commercial association.

5. Creation of the optimum scheme of routes of buyers taking into account features of the realized goods at the same time elimination of "dead zones" and creation of additional "hot spots".

At the same time accurate distribution of functions in all chain "manufacturing consumer", combination of efforts for the coordinated actions focused on formation of the strongest relationship with consumers and development of the assortment policy according with the principles of merchandising and which is in harmony with needs of buyers is important. Having achieved the high status in a chain "the producer – the consumer", retail trade enterprises will stimulate those suppliers, quality of goods and which other terms of delivery will be coordinated with these requirements.

Шанідзе О. Д.,

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна

ГЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У МЕТОДОЛОГІЇ ПОСТМОДЕРНУ

GENDER IDENTITY IN POSTMODERN METHODOLOGY

Сучасне суспільство прийнято вважати інформаційним, пост-індустріальним, або суспільством постмодерну, якому притаманні такі риси, як ідентичність і індивідуалізм, суб'єктивізм і рефлексія, які актуалізуються в тому числі й через гендерне питання. Актуальність даної проблематики визначається тим, що в даний час гендерний вимір отримують всі рівні суспільства, як мікросоціальний (рівень міжособистісних відносин), так і

макросоціальний (соціетальний), а гендер виявляється у фокусі уваги різних наук, стаючи темою міждисциплінарних досліджень.

Традиційні концепти «маскулінне» та «фемінне» в межах модерністських бінарних опозицій розглядалися як такі, що існують і відтворюються в рамках культурно-символічних меж та інтерпретуються як ієрархічні. Модерністська традиція не давала можливості рефлексувати межі ієрархії, закріплюючи існуюче становище як єдине можливе та універсальне. Постмодерністський дискурс, виступаючи як своєрідний критичний простір, дозволяє переглянути традиційне (модерністське) розуміння гендерних відносин у рамках дихотомії. Це дає можливість реконструювати категорію відмінності, яка необхідна для визначення нових стратегій, спрямованих на переосмислення гендерних відносин як відносин співпраці, діалогу, оскільки навколишній світ не вичерпується з підпорядкованістю зв'язків та ієрархією відносин.

Також, на відміну від модерну, сучасний постмодерн, приділяє більше уваги не стільки емпіричним, скільки суб'єктивним чинникам буття, не стільки колективним проблемам, скільки проблемам особистості, але особистості, об'єднуючись в соціальні групи, перетворюють суб'єктивне на інтерсуб'єктивне. Як вважав Ж. П. Сартр, «ідентичність» це не суб'єктивне, або об'єктивне поняття, скоріш це окремі чинники з яких ідентичність і складається, тобто ідентичність це усереднене між індивідом і соціумом.

Взяти, наприклад, культуру, яка незаперечно є інтерсуб'єктивним явищем, і вплив культури на «самоідентифікацію». І хоч сучасний глобалізований соціум, відкриває двері до вивчення і, що головніше, духовного сприйняття будь якої культури, чи можливо нам уявити собі людину яка ідентифікує себе як «індійський йог», не знаючи взагалі про існування такого явища, бо культура його соціуму, наприклад віддає перевагу атеїстичним практикам? Все це добре відповідає класичним відкриттям Фрейда і його учня Юнга. В самій сутності теорії психоаналізу Фрейда, лежить власне індивідуальне психічне кожної людини. Він пояснював ідентичність з точки зору того, що того чи іншого індивіда можливо розглядати як взаємозв'язок у його житті засвоєних поведінкових чинників, а також вплив так званої соціальної свідомості, тобто «над я» [3].

Дослідження ідентичності у філософії пов'язані з дискурсом буття, його тотожності свідомості, із розвитком категорії «індивідуальність» [1]. В психології, проблематика ідентифікації та ідентичності представлена багатьма відомими вченими. Ідентифікація, у загальній своїй сутності, співпадає з тлумаченнями, які дослідники пов'язують з поняттям «Я» в найрізноманітніших формах: «Я-концепції», «Я-системи», «Я-досвіду», з поняттям «его» у формах «его-ідеалу», «его-ідентичності», «супер-его» [2].

Хоч гендерна проблематика отримала своє народження ще у класичних, модерністських творах, і як наслідок призвела до низки соціальних перетворень, постмодерн розвиваючи вже існуючу класичну гендерну теорію, йде ще далі. Не тільки в рамках соціологічних, або правових інтересів, а й в рамках психології, в рамках набуття можливості для людини, здобувати собі власну гендерну ідентичність. Що не обов'язково означає стереотипне перетворення чоловіка в жінку, а насамперед означає що людина може обрати собі будь яку гендерну роль, в залежності від власних «суб'єктивних» почуттів. Наприклад, жінка, може обрати кар'єру, а не сім'ю, або чоловік може обирати свій життєвий шлях, не спираючись на якісь упередження.

У більш вузькому значенні, відбувається процес «самоідентифікації». А з точки зору соціуму, людство набуває толерантності, уваги, розуміння власної ідентичності. Це стосується як теоретично наукових систем, так і практичних, юридичних, політичних, соціологічних вимірів. Взагалі у сучасному світі, згідно до таких вчених як У. Еко, Ф. Фукуяма, М. Фуко, основні соціальні процеси, проходять саме через ідентичність. Ф. Фукуяма наводить приклад того, що сьогодні економічні проблеми вважаються втратою ідентичності, сама ідентичність стає важливішою ніж матеріальні ресурси, а політичні процеси стають дедалі залежними від саме ідентичності. Політичний процес перетворюється на підтримку своєї ідентичності, а подеколи, взагалі перестає стосуватись практичних, економічних, соціальних питань. Наприклад, за Фукуямою, перемога Дональда Трампа на виборах в США, стала наслідком саме такого підходу, коли люди які ідентифікували себе однаковим чином, проголосували за «свого» на їхню думку кандидата.

То чи можемо ми привести такі ж аргументи, стосовно важливості гендерної ідентичності сьогодні? Згадаємо безліч сучасних політиків України, які з одного боку підтримували гендерні права і свободи людей, і були підтримані в суспільстві, а і з іншого боку, були і такі політики, яких підтримували як раз через те, що вони протистояли гендерним реформам, змінам і так далі. Не тільки в нашій країні, сьогодні гендерна проблематика є взірцем політичних течій світу. Традиційні партії, праві партії, втрачають свою популярність, коли як ліволіберальні політичні течії, саме через свій індивідуалістичний підхід, стають популярними. На практиці, можливо використати приклад, який має пряме відношення до гендерної проблематики – ЛГБТ спільнота, у деяких країнах заходу, стає важливою політично силою, яка може змінити відносин до того, чи іншого кандидата. Менш реакційний приклад, це колективна релігійна ідентифікація, яка сьогодні також не втрачає своєї актуальності в деяких країнах.

Гендерна ідентичність часто пов'язана з поняттям «гендерний вираз», або те, як людина репрезентує або демонструє свою стать на публіці. Подання може здійснюватися за допомогою макіяжу, одягу, імен або займенників. Однак гендерна ідентичність людини може бути пов'язана або не пов'язана з її гендерним виразом. Хоча поняття гендерної ідентичності часто розглядається як пов'язане із сексуальною орієнтацією людини, немає жодного зв'язку між тим, як людина ідентифікує свою стать, і тим, кого вона знаходить сексуально привабливою [5].

Отже, гендерна ідентичність – це самоідентичність окремого індивіда, вибір який робить людина з приводу того, як їй існувати в соціумі, чи все ж таки соціальний конструкт, який визначає правила поведінки, призначає роль? Сама по собі гендерна проблематика пройшла шлях, від класичної, детермінованої біологічно теорії, до сучасної, яка детермінована суб'єктивним мисленням окремого індивіду. Різниця в тому, що класична гендерна теорія передбачає ролі, в залежності від статі. Це також призводить до стереотипізації гендерних питань. Наприклад – жінка асоціюється з дитиною, домогосподарством, чоловіки – з силою, тяжкою працею. Сучасна гендерна

теорія, зазначає, що насамперед, хоч жінки і чоловіки завжди будуть відрізнятись один від одного біологічно, це все одно не має призводити до усталених ролей та уявлень. Також вочевидь зрозумілі нам речі, як рівність прав, політична свобода обох статей, право на працю, право на власний вибір у житті, сьогодні вже не викликають питань, як скажімо ще на початку минулого століття.

Ніні в суспільстві відбувається переорієнтація з жорсткої нормативності і поляризації традиційної системи гендерних ролей і стереотипів, дії настанов на індивідуальну варіабельність, гендерну уніфікацію, в процесі якої відбувається контамінація чоловічих і жіночих специфічних характеристик. Особистості, що взаємодіють у широкому спектрі соціальних ролей, які не організовані ієрархічно, змінювані, мають багатий поведінковий репертуар і є більш психологічно благополучними, більш адаптивними [4]. Таким чином, треба визначити, що сучасна постмодерна культура, в рамках якої розвиваються гендерні дослідження, пропонує відмінну від модерністської концепції реальності: відмовляючись від поняття монологізму на користь плюралістичності пізнання дійсності; розглядаючи відмінність і інаковість, які негативно оцінюються і ігноруються в модернізмі, як такі, що мають не тільки право на існування, а й мають самоцінність, які розуміються як онтологічні характеристики, становлять основу соціальної взаємодії та багатовимірного діалогу, який розглядається як універсальний, всеохоплюючий спосіб існування культури та людини в ній.

Список використаних джерел

1. Голоденко О. Ю. Аналіз теоретичних підходів до вивчення феномену ідентичності в соціогуманітарних науках. *Соціологічні студії*, 2013. № 2. С. 37–40.
2. Орешета Ю. В. Соціологічні підходи до проблеми ідентифікації та ідентичності особистості. *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*. 2015. № 1 (5). С. 79–84.
3. Еріксон Е. Ідентичність, юність і криза URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=375522&pg=1>. (дата звернення 1.09.22).

4. Нестеренко М.О., Пешенко К.Ю. Гендерна ідентичність в умовах трансформації сучасного суспільства. *Харківський осінній марафон психотехнологій* : зб. наук. праць за матеріалами V міжрег. наук.-практ. конф., м.Харків, 28–30 жовтня 2021 р., ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Харків : Діса плюс, 2021. С. 165–167.

5 Жидкова О. О. Проблеми становлення гендерної ідентичності особистості. *Impact of COVID-19 Pandemic on Development of Modern World: Threats and Opportunities: Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Internet Conference, September 21–22, 2022.*